

Regelrådet är ett särskilt beslutsorgan inom Tillväxtverket vars ledamöter utses av regeringen. Regelrådet ansvarar för sina egna beslut. Regelrådets uppgifter är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Klimat- och näringslivsdepartementet

Yttrande över förslag till förordning om elstöd till företag

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet finner att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Innehållet i förslaget

Promemorian redovisar bedömningar om hur en ordning för stöd till företag för att mildra effekterna av höga elpriser kan utformas.

Skälen för Regelrådets ställningstagande

Bakgrund och syfte med förslaget

I promemorian uppges att energipriserna i Europa har stigit till exceptionellt höga nivåer till följd av den ekonomiska återhämtningen efter pandemin och därefter den ryska invasionen av Ukraina. Regeringen aviserade därför i budgetpropositionen för 2023 att ett elstöd finansierat av intäkter från överbelastning i elnätet (så kallade flaskhalsintäkter) hos Affärsverket svenska kraftnät (nedan Svenska kraftnät) ska återföras till elkonsumenterna.

Vidare uppges att den 18 augusti 2022, gav Regeringen Svenska kraftnät i uppdrag att ansöka om att få använda flaskhalsintäkter för att finansiera nödgärder som på kort sikt kan komma konsumenterna och företagen till del. Svenska kraftnät ansökte den 27 oktober 2022 hos Energimarknadsinspektionen om att få använda flaskhalsintäkterna för att finansiera ett stöd till elanvändarna i form av en engångsutbetalning. Den 16 november 2022 godkände Energimarknadsinspektionen delvis Svenska kraftnäts ansökan. Den 22 december 2022 beslutade regeringen förordningen (2022:1872) om elstöd till konsumenterna för oktober 2021–september 2022. För företagen behövdes dock utformningen av stödet revideras för att försäkra förenlighet med EU:s statsstödsregelverk. Samma dag gav därför regeringen Svenska kraftnät i uppdrag att ansöka hos Energimarknadsinspektionen om ett stöd för näringsidkare och juridiska personer. Svenska kraftnät ansökte den 4 januari 2023 och ansökan godkändes av Energimarknadsinspektionen den 11 januari 2023.

Det kan noteras att det även inkommit en remiss till Regelrådet med förslag till regler som gäller att Skatteverket ska få ansvaret att besluta om elstödet och hur detta ska gå till. Regelrådet yttrar sig över denna remiss i yttrande RR 2023-38.

Enligt Regelrådet är redovisningen av bakgrund och syfte godtagbar.

Alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd

Det saknas redovisning av alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd.

Regelrådet gör följande bedömning. Utgångspunkten är att en konsekvensutredning ska innehålla information om alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd. Det kan finnas väsentliga skillnader mellan olika ärenden, där det i vissa fall är möjligt att uppnå en målsättning på många sätt, medan det i andra i realiteten bara går att göra på ett sätt, eller avstå från åtgärd. Vad som är en tillräcklig beskrivning kommer att variera utifrån sådana förutsättningar. Mer sällan, om det är fullständigt uppenbart att det saknas alternativ, kan avsaknad av information vara godtagbar. I detta fall finner Regelrådet att det inte är fullständigt uppenbart att målsättningen att stödja de berörda företagen i en kritisk situation endast hade kunnat göras på det sätt som förordas. Det kunde och borde därför ha angetts i vart fall en explicit bedömning att alternativ saknas, om det är förslagsställarens uppfattning att så är fallet. Däremot är det möjligt att sluta sig till att om varken detta förslag genomförs eller någon annan åtgärd vidtas, är det sannolikt att beskrivna problem kommer att bestå.

Regelrådet finner redovisningen av alternativa lösningar bristfällig.

Regelrådet finner redovisningen av effekter om ingen reglering kommer till stånd godtagbar.

Förslagets överensstämmelse med EU-rätten

I remissen uppges att vara godkänt för F-skatt, samt inte ha statliga skulder hos Kronofogdemyndigheten som krav för att ett företag ska få ta del av stödet. Därutöver uppges det finnas i EU:s statsstödsregelverk vissa krav på begränsningar. Bland annat får ett företag som är föremål för betalningskrav på grund av beslut av Europeiska kommissionen (nedan kommissionen) som förklarar ett stöd från svensk stödgivare olagligt och oförenligt med den inre marknaden inte ges stöd. Stöd får inte heller lämnas till ett företag om företaget eller en fysisk person som äger eller kontrollerar företaget omfattas av sanktioner antagna av EU med anledning av Rysslands angrepp mot Ukraina.

Det uppges vidare att ett krav enligt EU:s statsstödsregelverk är att en koncern inte kan få stöd med mer än 20 miljoner kronor. Därutöver tillkommer ett tak på 2,5 miljoner kronor för ett företag som är verksamt inom primärproduktion av jordbruksprodukter och på 3 miljoner kronor om ett företag är verksamt inom fiskeri- och vattenbruksektorerna. För det fall ett eller flera sådana företag är verksamma inom ramen för samma koncern gäller taket samlat för de berörda företagen.

Enligt EU:s statsstödsregelverk uppges Skatteverket behöva föra register enligt det som avses i punkt 79 i kommissionens meddelande 2022/C/426/01. Praktiskt innebär detta att Skatteverket behöver föra register över underlagen för beslut under tio års tid för uppföljning av kommissionen.

Enligt Regelrådet är beskrivningen av förslagets överensstämmelse med EU-rätten godtagbar.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

I remissen uppges att ansökan om stöd föreslås kunna göras tidigast den 30 maj 2023 och ha kommit in till Skatteverket senast den 25 september 2023.

Det uppges att Skatteverket ska fatta beslut om elstöd senast den 31 december 2023. Inget anges om behovet av speciella informationsinsatser.

Regelrådet gör följande bedömning. Det framgår vid vilken tidpunkt som ansökan om stöd ska kunna göras tidigast. Det finns information i remissen som visar av vilka skäl som förslagsställaren föreslår ett förhållandevis snabbt införande, även om detta hade kunnat beskrivas tydligare. Däremot finns inget angivet om behov av informationsinsatser. Regelrådet noterar samtidigt att det anges att företaget inom samma koncern behöver ansöka samordnat hos Skatteverket. För det fall så inte sker och ett enskilt företag i en koncern beviljas stöd har resten av koncernen inte längre någon möjlighet att få del av stödet. Detta är en aspekt som enligt Regelrådets uppfattning kan vara av vikt för de berörda företagen och som det kan finnas behov av information om. Det är också möjligt att det finns andra aspekter som kräver speciell information. Det är en brist att beskrivning av sådana aspekter saknas.

Regelrådet finner redovisningen av särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande godtagbar

Regelrådet finner redovisning av behov av speciella informationsinsatser bristfällig.

Berörda företag utifrån antal, storlek och bransch

Förslaget till förordning om elstöd till företag uppges innebära att ett företag, definierat som en juridisk person eller näringsidkare, efter ansökan kan ha rätt till stöd. Att stödet lämnas till juridiska personer innebär att det kan bli aktuellt både för företag och organisationer, exempelvis stiftelser, föreningar och registrerade trossamfund. Även kommuner och regioner omfattas. Fortsättningsvis använder förslagsställaren begreppet "företag" för alla typer av sökande. Vidare uppges att företaget behöver vara elslutkund, dvs. vara ett företag vars köp av el avser eget bruk.

Det uppges att för att ha rätt till stöd behöver:

- företaget ha rätt att ta ut el i uttagspunkten enligt ett avtal med ett nätföretag den 17 november 2022,
- uttagspunkten finnas i något av de två sydligaste elområdena (elområde 3 och 4),
- el ha tagits ut för förbrukning i uttagspunkten någon gång under oktober 2021–september 2022, och
- eluttaget inte berättiga till elstöd enligt förordningen om elstöd till konsumenter för oktober 2021–september 2022.

Det uppges vidare att elstödet lämnas för framtida elkostnader. Beräkningen av stödets storlek utgår dock av praktiska skäl från mängden el som har tagits ut för förbrukning under oktober 2021–september 2022. Stöd lämnas med:

- 79 öre per kilowattimme för en uttagspunkt som finns i det sydligaste elområdet (elområde 4), och
- 50 öre per kilowattimme för övriga uttagspunkter (elområde 3).

I konsekvensutredningen uppges förslagen i förordningen bedöms ha en positiv effekt för flertalet företag i elområde 3 och 4. Företagen kommer ha möjlighet att ansöka om elstöd hos Skatteverket för att lindra konsekvenserna av framtida elkostnader. Stödnivån beräknas på elförbrukningen under perioden oktober 2021– september 2022. Svenska kraftnät har uppskattat det sammantagna stödbeloppet till cirka 29 miljarder kronor, vilket innebär ett betydande likviditetstillskott för de stödberättigade.

Det uppges att enligt uppgifter från nätföretagen uppgår antalet uttagspunkter som kan förväntas bli föremål för elstöd till företag till cirka 600 000.

Regelrådet kan konstatera att det finns information som visar att i princip alla företag som uppfyller vissa generella kriterier kan komma i fråga för stöd. Denna information kan anses tillräcklig.

Regelrådet finner redovisningen av berörda företag utifrån antal, storlek och bransch godtagbar.

Påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet

Administrativa kostnader

Det uppges i konsekvensutredningen att elnätsföretagen föreslås komma in med den information till Skatteverket som specificeras i förordningen. Bland annat ska nätföretagen komma in med uppgifter om en uttagspunkts förbrukning under referensperioden, vilken elslutkund som hade rätt att ta ut förbrukningen, namn, personsamordnings- eller organisationsnummer och anläggningsidentitet. Redan i dag utför nätföretagen rapporteringar och beräkningar av mätvärden. Uppgifterna ingår i deras skyldigheter enligt ellagen (1997:857) och nätföretagen får ersättning för dessa uppgifter i intäktsramarna. Den övriga uppgiftsinlämningen som specificeras i förordningen bedöms inte utgöra en alltför stor uppgift för nätföretagen.

Det uppges att uppgiftslämningen vid ansökan sker elektroniskt genom ett förfyllt formulär som fastställs av Skatteverket. Företagen kommer ha möjlighet att ändra i formuläret. Förslagsställaren uppger vidare att målsättningen är att ansökningsförfarandet ska vara så enkelt och lättillgängligt som möjligt för de sökande, samtidigt som Skatteverket ska ha möjlighet att effektivt kontrollera inkomna ansökningar. Företag inom samma koncern behöver ansöka samordnat hos Skatteverket. För det fall så inte sker och ett enskilt företag i en koncern beviljas stöd har resten av koncernen inte längre någon möjlighet att få del av stödet

Regelrådet kan konstatera att det utifrån angiven information inte är möjligt att bilda sig en uppfattning om vare sig vad tidsåtgången kommer att bli för de ansökande företagen eller vad det kommer att kosta, per företag eller för företagen totalt. Det framgår samtidigt att förslagsställaren har en målsättning att minimera kostnader och att ett flertal uppgifter kommer att insamlas från andra aktörer än de företag som ansöker om stödet. Det är också frivilligt att ansöka om stödet, även om det i och för sig är möjligt att en sådan frivillighet kan framstå som mer formell än reell för ett företag i en trängd ekonomisk situation. Regelrådet finner att även om det finns viss information om ansökningsförfarandet och de administrativa kostnader som detta kan ge upphov till är detta inte beskrivet tillräckligt tydligt. Det är möjligt

att tidsåtgång och administrativa kostnader för de ansökande företagen kan bli liten, men det finns inte tillräcklig information för att man med säkerhet ska kunna sluta sig till detta. Det kan vara värt att notera i sammanhanget att samma kostnad i absoluta tal kan ge väsentligt olika effekter för företag i olika storlek. Beskrivningen borde ha kunnat vara i vart fall något tydligare.

Regelrådet finner redovisningen av administrativa kostnader bristfällig.

Andra kostnader och verksamhet

Det uppges i konsekvensutredningen att förslagen i förordningen bedöms ha en positiv effekt för flertalet företag i elområde 3 och 4. Det uppges vidare att stödnivån beräknas på elförbrukningen under perioden oktober 2021– september 2022. Svenska kraftnät har uppskattat det sammantagna stödbeloppet till cirka 29 miljarder kronor, vilket innebär ett betydande likviditetstillskott för de stödberättigade.

Regelrådet gör följande bedömning. Utgångspunkten är att en konsekvensutredning, om förslaget väntas ge effekter av betydelse för företag, ska innehålla en bedömning av om det blir någon påverkan på företags andra kostnader och verksamhet. Om bedömningen är att det inte blir någon sådan påverkan, bör detta anges. I detta fall finner Regelrådet att det uppenbart kan finnas en positiv påverkan på företagets intäkter, om stöd utbetalas, vilket i enskilda fall skulle kunna ha en väsentlig betydelse för fortsatt verksamhet. Det framstår såvitt Regelrådet kan förstå, möjligen som mindre troligt att det skulle bli en påverkan på företagets andra kostnader, men en explicit bedömning hade ändå varit motiverad. Regelrådet kan konstatera att tidigare nämnda takbelopp, såsom koncerntakbeloppet på 20 miljoner kronor, och begränsningarna på 2,5 miljoner kronor för företag inom primärproduktion av jordbruksprodukter och 3 miljoner kronor för fiskeri- och vattenbruksföretagen, blir det svårt att få en helt tydlig bild av hur fördelningen av stödet i realiteten kommer att se ut. Med tanke på takbeloppen skulle en del företag möjligen tilldelas proportionellt obetydligt stöd men för andra kan det potentiellt påverka möjligheterna att alls kunna fortsätta bedriva någon verksamhet över huvudlaget. Sammantaget finner Regelrådet att beskrivningen hade behövt vara tydligare.

Regelrådet finner redovisningen av påverkan på företagets andra kostnader och verksamhet bristfällig.

Påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag

I konsekvensutredningen uppges att inte alla företag får ta del av stödet, vilket är en följd av de begränsningar som införts (bl.a. för att göra stödet förenligt med EU:s statsstödsregelverk). Stödets struktur innebär att vissa företagsstrukturer gynnas medan andra missgynnas. Detta är dock, enligt förslagsställaren, med hänvisning till nämnda statsstödsregler, inte möjligt att undvika.

Regelrådet gör följande bedömning. Det finns en beskrivning av hur förslaget kan påverka konkurrensförhållandena för berörda företag. Av denna beskrivning framgår att det kan finnas en påverkan på konkurrensförhållandena och hur denna kan förväntas se ut. Det skulle ha kunnat förbättra konsekvensutredningens transparens om det något tydligare hade beskrivits vilka slags företag som kan väntas gynnas eller missgynnas. Detta är emellertid inte obligatoriskt utan beskrivningen kan anses tillräcklig.

Regelrådet finner redovisningen av påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag godtagbar.

Regleringens påverkan på företagen i andra avseenden

Det saknas beskrivning av regleringens påverkan på företag i andra avseenden.

På grund av ärendets karaktär finner Regelrådet att en utebliven beskrivning av regleringens påverkan på företagen i andra avseenden i detta ärende är godtagbar.

Särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning

I konsekvensutredningen uppges att stödets struktur innebär att vissa företagsstrukturer gynnas medan andra missgynnas. Exempelvis innebär takbeloppen att större företag och koncerner som slår i taket missgynnas i förhållande till mindre företag, eftersom de får mindre stöd i förhållande till sin elförbrukning.

Regelrådet gör följande bedömning. Det framgår att förslaget kan bli mer gynnsamt för mindre företag i vissa avseenden. Regelrådet noterar samtidigt att samma administrativa kostnader i absoluta tal kan väntas bli något mer betungande för de mindre företagen. Det hade kunnat ha ett värde om ett något mer utvecklat resonemang hade förts om vad totaleffekten skulle kunna bli för mindre företag. Detta är emellertid inte obligatoriskt. Beskrivningen kan anses tillräcklig.

Regelrådet finner redovisningen av särskild hänsyn till små företag godtagbar.

Sammantagen bedömning

Regelrådet finner att förslagsställarens redovisning i några avseenden är tillräcklig. Beskrivningen av berörda företag och påverkan på konkurrensförhållanden samt särskild hänsyn till små företag är exempel på aspekter som har beskrivits tillräckligt tydligt utifrån förutsättningarna i ärendet. Det finns emellertid också brister. Redovisningen av alternativa lösningar, behovet av informationsinsatser samt påverkan på företagets kostnader och verksamhet hade behövt vara tydligare. Regelrådet noterar att det är möjligt att totaleffekten för företagets verksamhet skulle kunna bli positiv och det framgår av beskrivningen att vissa insatser har gjorts i syfte att minimera den administrativa kostnaden för ansökande företag. Beskrivningen av hur företagen kan påverkas är emellertid, som helhet betraktad, inte tillräckligt tydlig.

Regelrådet finner därför att konsekvensutredningen inte uppfyller i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Stöd till regelgivare i konsekvensutredningsarbetet finns i [Tillväxtverkets handledning för konsekvensutredning](#).

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 6 mars 2023.

I beslutet deltog: Anna-Lena Bohm, ordförande, Helena Fond, Hans Peter Larsson, Lennart Renbjör och Lars Silver.

Ärendet föredrogs av: Per Högström.

Anna-Lena Bohm
Ordförande

Josefina Brzezinska
Föredragande